

Práce v horku a povinnosti zaměstnavatele

18.6.2013

<http://www.e-sondy.cz/aktualne/3401-3/prace-v-horku-a-povinnosti-zamestnavatele>

Podle ustanovení § 2 zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), vyplývají pro zaměstnavatele povinnosti. Musí zajistit, aby pracoviště byla prostorově a konstrukčně uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro zaměstnance z hlediska BOZP při práci odpovídaly bezpečnostním a hygienickým požadavkům na pracovní prostředí a pracoviště. Mimo jiné aby pracoviště byla osvětlena, pokud možno denním světlem a měla stanovené mikroklimatické podmínky, zejména pokud jde o objem vzduchu, větrání, vlhkost, teplotu a zásobování vodou.

Stanovené mikroklimatické podmínky je nutno chápat jako podmínky, které se opírají o hygienické limity teplot na pracovišti vztahované na druh vykonávané práce. Bližší podrobnosti ohledně podmínek ochrany zdraví při práci s rizikovými faktory vznikajícími v důsledku nepříznivých mikroklimatických podmínek jsou upraveny v ustanovení § 3-8 nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů, a stanovené mikroklimatické podmínky jsou upraveny v příloze č. 1 citovaného nařízení vlády.

Podle této právní úpravy teplota na pracovištích by neměla překročit 28°C. Krátkodobě může být však překročena v mimořádně teplých dnech (za mimořádně teplý den se považuje den, kdy nejvyšší teplota venkovního vzduchu dosáhla hodnoty vyšší než 30° C) v budovách s přirozeným větráním. Stanovení dlouhodobě a krátkodobě únosné tepelné zátěže zaměstnance zásadně závisí na druhu vykonávané práce (práce jsou v příloze k nařízení vlády členěny do tříd) a také na oděvu, v kterém práci vykonává.

Při vysokých letních teplotách lze upravit eventuelně zkrátit zaměstnancům pracovní dobu. To vyplývá ze zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, v případě, že jsou překročeny ve vnitřním prostředí únosné teplotní limity, stanovené citovaným nařízením vlády.

V praxi jsou určitým problémem klimatizovaná pracoviště. Není vhodné, aby klimatizace při venkovních podmínkách kolem 30 °C udržovala vnitřní teplotu třeba na 22 °C (obvykle celoročně nastavena na 22 ± 2 °C). Je to velký rozdíl mezi vnitřní a venkovní teplotou a organismus má problémy se rychle vyrovnávat s těmito teplotními rozdíly při přechodech zvenku dovnitř a naopak. Rozdíl obou teplot by neměl překročit 5, max. 6 °C.

Posouzení mikroklimatických podmínek na pracovišti musí provést sám zaměstnavatel, resp. jeho osoba odborně způsobilá v prevenci rizik, neboť podle zákoníku práce platí obecná zásada, že za bezpečnost a ochranu zdraví při práci odpovídá zásadně zaměstnavatel a že zaměstnavatel je povinen v rámci prevence rizik soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek a zjišťovat jejich příčiny a zdroje. V případě, že mikroklimatické podmínky jsou nevyhovující, musí zaměstnavatel přijmout vhodná opatření, např. zkrátit pracovní dobu apod. teplota na pracovišti se měří jakýmkoli běžným teploměrem – rtuťovým, digitálním apod., vždy ve stínu a v době od 10 do 17 hodin ve výšce břicha zaměstnance.

Ve zvláště rizikových profesích poskytuje zaměstnavatel zaměstnancům ochranné nápoje. Podmínky stanovící tuto povinnost jsou obsaženy v citovaném nařízení vlády. Povinnost

poskytnout ochranný nápoj počíná u prací, při nichž je energetický výdej vyšší než 106 W.m⁻² a teplota přesahuje 26 °C, například se jedná o ruční svařování, strojové vrtání, práci dělníka v ocelárně, valcírě hutních materiálů, tažení nebo tlačení lehkých vozíků, obecně zaměstnanci v horkých provozech.

Dále se ochranný nápoj poskytuje:

- je-li měřením doloženo, že při dané práci dochází u zaměstnance ke ztrátě tekutin potem a dýcháním vyšší než 1,25 litru,
- při trvalé práci v zátěži teplem zařazené podle zákona o ochraně veřejného zdraví do kategorie čtvrté.

V ostatních případech např. při práci v kanceláři, při výkonu fyzicky nenáročné práce, vzniká podle citovaného nařízení vlády nárok na poskytnutí ochranného nápoje v případě, že teplota vzduchu na pracovišti překročí 34 °C (viz tabulka č. 2 příloha 1 část A citovaného nařízení vlády). Jako ochranný nápoj se v tomto případě poskytuje balená minerální voda slabě mineralizovaná, balená pramenitá voda nebo balená kojenecká voda splňující obdobné mikrobiologické, fyzikální a chemické požadavky jako u jmenovaných balených vod – tedy i voda pitná.

Vzhledem ke skladbě naší stravy (bohatší na obsah minerálních látek) postačí při běžné fyzické zátěži většinou pitná voda či stolní voda. Objem přírodní minerální vody by neměl být vyšší než 0,5 litru, málo vhodné jsou vody syčené oxidem uhličitým (CO₂).

V případě, že jde o práci zařazenou podle přílohy 1 k nařízení vlády č. 361/2007 Sb. části A tabulky č. 1 do třídy II b nebo III a, se jako ochranný nápoj poskytuje balená minerální voda slabě mineralizovaná, balená pramenitá voda nebo balená kojenecká voda splňující obdobné mikrobiologické, fyzikální a chemické požadavky jako u jmenovaných balených vod.

U prací zařazených podle přílohy č. 1 k nařízení vlády č. 361/2007 Sb. části A tabulky č. 1 do třídy III až V se jako ochranný nápoj poskytuje přírodní minerální voda středně mineralizovaná nebo voda s obdobnou celkovou mineralizací.

Dále lze použít v omezené míře ovocné a bylinkové čaje a ředěné džusy nebo ovocné šťávy. Je třeba dobře zvažovat konzumaci iontových a energetických nápojů vzhledem k vykonávané činnosti, tyto nápoje jsou vhodné spíše pro sportovní zátěž. Pro svůj silný dehydratační účinek nepatří do pitného režimu káva, kakao, silný čaj a alkoholické nápoje.

Tyto ochranné nápoje nelze nahrazovat finančním plněním. Poskytují se na pracovišti a jsou určeny ke spotřebě na pracovišti, neboť jsou pojmově určeny k ochraně zdraví před účinky tepelné zátěže a zátěže chladem.

JUDr. Eva Dandová, ČMKOS